

Fusun Eczacıbaşı ile Sanat Üzerine

Berhan Abay / 15 Nisan 2022

15 Nisan Dünya Sanat Günü'nde SAHA'nın Kurucusu ve Yönetim Kurulu Başkanı Fusun Eczacıbaşı ile sanat üzerine bir söyleşi gerçekleştirdik.

© Ali Kabas

15 Nisan Dünya Sanat Günü'nde konuğumuz **Fusun Eczacıbaşı**; ülkemiz ve uluslararası alanda sanat, kurucusu olduğu SAHA Çağdaş Sanatı Destekleme Girişimi, son aldığı "Uluslararası Sanata Destek" ödülü, STK'lar ve diğer çalışma alanları hakkındaki sorularımızı yanıtladı.

Sanat tanımınızı merak ediyorum; sanat sizin için ne ifade ediyor?

Sanatın her formu benim için öncelikle bir iletişim biçimi.

Dünyayı, yaşamı, bu gezegeni paylaştığımız bütün canlıları anlamlandırmamız ve anlamamız, sanat aracılığı ile içselleştirmemiz çok daha derinlikli diye düşünüyorum.

Sanatçılar, görmediğimizi gösteren, düşünmediğimizi düşündürten, duymadığımızı duyuran bir iletişim kurabiliyor eserleri aracılığı ile. Sordukları sorular, açtıkları pencereler aracılığı ile yaşamımızı yönlendirebiliriz.

Her gün kısa bir süre için de olsa müzik dinleyen, bir sanat eserine bakan, bir kitap okuyan insanın yaşamı ile bunlardan yoksun yaşamı tercih edenlerle farkını, topluma vereceği katkının ölçüsünü anlatmak gereksiz sanırım. Sanatı bu kapsamda yaşama dahil etmenin herkes için mümkün olduğuna inanıyorum.

SAHA Derneği'nin kurucusu ve yönetim kurulu başkanıyınız. Uluslararası sanat kurumlarında ve farklı sivil toplum kuruluşlarında yer alıyorsunuz. Bu zamana kadar olan profesyonel hayatınızla, bir arada yürüttüğünüz tüm bu çalışmalarınızdan bahsedebilir misiniz?

Erken yaşlarda; lise 2. sınıfta yaz tatillerimde kongrelerde görev alarak çalışmaya başladım. Sonra Güzel Sanatlar Akademisi'nde mimarlık okurken en az okul kadar eğitimime katkısı olan Mimmat Mimarlık ofisinde çalıştım. Yüksek lisansımın son sömestrinde ise iç mimari uygulama yaptığım kendi ofisimi açmıştım. En son Karınca Design mağazaları ile gülümseten, yaratıcı fikirlerle üretilmiş daha çok hediyelik tasarım objelerini tüketicilere sunduğumuz mağaza zinciri işim vardı, onu da kapatalı birkaç yıl oldu.

Uzun sayılabilecek çalışma hayatımdan sonra artık vaktimi tamamen inandığım, destek veririm faydalı olabileceğimi düşündüğüm, fark yaratabileceğime inandığım amaçlar için çalışarak geçiyor ve bundan büyük bir mutluluk duyuyorum. Umudu, iyiliği çoğaltan insanların yanında olmak, onlara faydalı olmak, etkilerini arttırmak için çaba göstermek ve yaşamımı anlamlı amaçlar peşinde sürdürmek bana ancak yaşam sevinci ve enerjisi yüklüyor. Bu büyük bir imtiyaz ve değerini biliyorum. Çok farklı konuları dert eden sivil toplum kuruluşları bunlar ama hepsinin önemine çok içtenlikle inanarak çalışıyorum.

Royal Academy of Fine Arts of San Fernando'da gerçekleşen ödül töreninden

SAHA Derneği'nin 10. yaşını kutladınız. Uluslararası değişim programları, konuk sanatçılar, destekçisi olduğunuz sergiler, SAHA Studio... SAHA'nın faaliyetlerinden, bu sene için planlarından bahsedebilir misiniz?

SAHA dokuz kişinin ortak çabası ile kuruldu, 100'den fazla bireysel ve kurumsal destekçi ile devam ediyor yolculuğuna.

Kuruluş aşamasında yapmak istediklerimizin gerekliliğine ve yöntemine kendi karar veren bir oluşum olmaksızın destek verilmesinin aciliyetine inandığımız alanın paydaşlarına sorarak şekillendirdik SAHA'yı. Sanatçılar, küratörler, sanat düşünürleri ile konuşup alanın gereksinimlerini öğrendik, ayrıca

tersten bakarak destek mekanizmalarında kaçınılması gereken yöntemleri tespit ettik. Modelimiz tepeden empoze edilen bir model değil, birlikte düşünerek, tartışarak, danışarak tuğla üzerine tuğla koyarak inşa edilmiş bir model.

SAHA Studio © Kayhan Kaygusuz

Yol aldıkça da öğrendik, değiştik, adapte olduk ve her aşamada sanatçıları merkezde tutup onların gereksinimleri birinci elden dinleyerek, öğrenerek devam ediyoruz. On seneyi bu şekilde seneyi geride bıraktık, bundan sonraki on sene de aynı şekilde gerektiği zaman ve yerlerde dönüşerek devam edecek SAHA.

Bu senenin en önemli iki projesi var. Birincisi **SAHA Studio İstanbul Bienali**'nin mekânlarından biri olacak. Bienal katılımcısı iki sanatçı Studio'nun Bienal'e denk gelen döneminin konuklarından. Ayrıca Londra'da çok değer verdiğimiz bir kurum olan **Art Angel** ile beraber dünyanın 25 ayrı noktasındaki katılımcılardan biri olarak ortak bir projede yer alacağız. Yakında Art Angel duyurusunu yapınca detaylarını biz de duyuracağız ama bu senenin bizi çok fazla heyecandıran bir projesi de bu. **Madrid merkezli Callia Vakfı tarafından verilen "Uluslararası Sanata Destek" ödülünün sahibi bu sene siz oldunuz. Ödül, ilk defa uluslararası bir isme verildi. Bu konu hakkında düşünceleriniz, ödül gecesine dair izlenimlerinizi paylaşır mısınız?**

Bu destek ödülü SAHA ile yarattığımız farklı ve fark yaratan bir filantropi modelinin görülüp, takdir edilmesi adına bütün SAHA ailesini çok mutlu etti, ben ise üyelerimizin 10 yıllık destek ve fedakarlığının karşılığı olarak onları temsilen aldığım için çok onurlandım. Daha önce bu ödülü alanların isimlerinin arasında hayranlık duyduğum birçok kişiye verilen bir ödülü alacak olmak beni heyecandırdı. Ödül töreni Avrupa'nın en eski Kraliyet Akademisi olan "**Royal Academy of Fine Arts of San Fernando**"da öğlen saatlerinde yapıldı. Kraliçe Sofia ile biz üç ödül sahibi önden buluşup sohbet ettik. Çok ilgili, sorular soran, dinleyen, samimiyetle tanımak isteyen bir kişi Kraliçe. Sonrasında da mütevazı ve sıcak bir tavır ile davetlilerle buluşup sohbet etmesi hepimizde güzel anılar bıraktı.

Callia Vakfı tarafından verilen "Uluslararası Sanata Destek" ödül töreninden

Ülkemizdeki; köklü sanat kuruluşlarında (Deniz Ova, İKSV'den sonra SALT'ta), aramıza yeni katılan, heyecanlandırıran organizasyonlarda (Bahar Türkay, Hope Alkazar'da), uluslararası saygın platformlarda (Bengi Ünsal, ICA'de) yer alan kadınlar... Kadınların sanat dünyasına dokunuşlarıyla ilgili neler söylemek istersiniz?

Sanat özellikle bizim coğrafyamızda maalesef çok fazla maddi getirisi olan bir alan değil, bizler buna karşı mücadele etsek de bu alanda emek vermek büyük bir özveri. Ayrıca SAHA dahil bahsettiğiniz bütün bu organizasyonlar kâr amacı gütmeyen kurumlar. Dolayısı ile bu duyarlılığı maddiyata tercih edenlerin de kadınlar arasından daha fazla çıkmasını anlamak mümkün. Kadınların dünyayı değiştirme, dönüştürme arzusu ve bu kuvvete daha fazla sahip olması şaşırtıcı değil. Saydığımız bu isimlerin hepsine kariyerlerindeki başarılarından ötürü bir sonraki adımda daha büyük sorumluluklar teslim edildi. Bizim SAHA ekibimizde de ağırlık kadınlarda. Hepsi birbirinden donanımlı, güzel, özgüveni yüksek, pırıltılı kadınlarla çalışmak büyük ayrıcalık. Verdikleri emeğe çok yakinen şahidim. Başta direktörümüz **Çelenk Bafra** olmak üzere hepsini Türkiye sanatını dönüştürücü insanlardan sayarım.

Mimarlık, tasarım ve sanat... Birbirlerine etkileri ve katkıları çerçevesinde düşüncelerinizi paylaşır mısınız?

Devlet Güzel Sanatlar Akademisi olarak eğitime başladığım okulum YÖK öncesi bizim yıllarımızda bütün disiplinlerin birbiri ile ilişki kurmasına, birbirinden beslenmesine olanak tanıyan bir program ile eğitim verirdi. Ne yazık ki bu çok önemli özelliğini yitirdi şimdi. Ben bu şekilde okuyan son nesillerdenim sanıyorum. O yıllarda aldığım eğitim benim bütün hayatımı şekillendirdi.

Mimarlık bir hayat disiplini bence. Sadece tasarım ve sanat değil birçok konuya bütünlüklü olarak bakma yetisi katıyor insana. Oran, boyut, perspektif, renk, şekil, kompozisyonda denge, doku, ışık, mekan algısı vs. o kadar çok nosyon var ki mimarlığın kattığı ve başka birçok alanda geçerli olan.

Mesela mimarlık tarihi dersimizde çok altı çizilen iki kavram vardı; tümdengelimi ve tümevarımı. Tümdengelimi bir anlayışla bir şekle kr krne bağlanarak oluşturulan bir bina planlaması ile o meknda yaşayacak olanların gereksinimleri, fonksiyonlar, binanın konumu, aldığı ışık, bulunduğu iklim ve coğrafi yapı vb birçok veri dikkate alınarak tmevarılacak şekilde tasarlanan bir yapının başarı olasılığı kıyaslanamaz. O kadar çok alana uygulayabilirsiniz ki bu yaklaşımı. En kestirme rnek SAHA modelini yaratırken dayatmacı biçimde kafamızdaki modeli önermek yerine birçok veriyi dikkate alarak, paydaşlarla konuşarak, danışarak kapsayıcı bir anlayışla oluşturduğumuz model olabilir.

İnsan hakları, doğa, eğitim tüm dünyada önde gelen konular arasında hl. Sivil toplum kuruluşlarının bu alandaki çalışmaları çok önemli yer kaplıyor. Bu alandaki yelikleriniz çerçevesinde neler söylemek istersiniz?

Bulunduğu toplumun sorunlarını, gereksinimlerini dert edinen, elini taşın altına koyarak çözüm sağlayıcılardan olmaya çalışan ya da olanlara imknlar sağlayan, toplumda duyarlılık ve bilinç yaratmaya alışan Sivil Toplum Kuruluşları kendini uygar olarak tanımlayan toplumların vazgeçilmez unsurları. Elimden geldiğince sadece maddi kaynak değil, vaktimi, enerjimi, bilgimi de paylaşmaya çalışıyorum. Bahsettiğiniz konular dışında onurlu yaşam hakkı savunucuları ve derin yoksullukla mücadele edenlerle de yolum keşişti. İnanılmaz bir özveri ile çalışan o kadar çok insan var ki ne kadar kapsamlı destek vermeye uğraşsam da, sahada çalışan insanların yanında benimkinin lafı olmaz. Bireyler olarak onlara destek olmak bir hayırseverlik katiyen değil. Bu bir sorumluluk, topluma karşı bir görev. Bu sorumluluktan uzak, dert edinmeyen bir yaşam olduğa boşa harcanmış gelir bana.

Son olarak, dünyada yaşanan -pandemiden itibaren geçirdiğimiz zaman dilimini ele alırsak- tüm gelişmeler etrafında (salgın, siyasi, ekonomik krizler...) sanatın; dünyadaki değişimi, ülkemizdeki gelişimi ve son teknolojik gelişmelerle nereye gittiği hakkında düşünceleriniz nelerdir?

Aıkcası gençlik günlerimde, insanların ve farklı kültürlerin birbirine yaklaştığı, artık savaş sözcüğünün sadece tarihin karanlığında kaldığı, nefretin yok olduğu, hümanist anlayışın hkim olduğu bambaşka bir dünyada yaşayacağımı sanacak kadar naiftim. Yaşıtlarımdan çoğu gibi büyük hayal kırıklığı yaşıyorum. Son iki senede yaşadıklarımız bile en kötü kabuslarımızın çok ötesinde. Teknoloji gelişiyor ama kime hizmet etmek için ve hangi amaçla o da çok tartışmalı. Öte yandan insanların ve kurumların sınırlar ötesi işbirlikleri, dayanışma modelleri geliştirmeleri, olumsuzluklara direnç gösterecek yapılar kurmaları da hızlanıyor.

Kehanette bulunmam mümkün değil ama birçok anlayışın yıkılıp yepyeni bir değerler sistemi kurulacağına inanıyorum. İyie mi kötüye mi evrilecek o bizlere, insanlara bağlı. Her alanda ortak değerlere inananların, iyilik ile dünyayı değiştirmeye çalışanların vazgeçmeden ve yılmadan dayanışmasının şart olduğunu düşünüyorum.